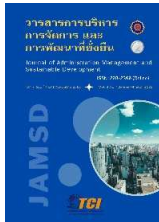

	ISSN: 2985-2366 (Online) วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน Journal of Administration Management and Sustainable Development Homepage: https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd E-mail: jamsdonline@gmail.com	
---	--	---

**ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด**

**Visionary leadership in the 21st century among school administrators
at the District Learning Promotion Center, Rak Chanod zone group**

วิภาพร ค่ำมungskุณ^{1*}, อมรทิพย์ เจริญผล², สุรางคณา มัณยานนท์³

Wipaporn Khammoongkhun^{1*}, Amornthip Chareonphon², Surangkana Manyanon³

^{1,2,3} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3} Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udon Thani campus

Corresponding author's e-mail: Wipaporn236@gmail.com^{1}, pmgkitpinit@gmail.com², surangkana.manyanon@gmail.com³

Received: February 5, 2025

Revised: February 16, 2025

Accepted: February 24, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด จำนวน 103 คน จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 8 คน พนักงานราชการ/จ้างเหมาฯ จำนวน 95 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนตามสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และแบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ google form ทางอีเมล 98 คน คิดเป็นร้อยละ 95.15 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินวิสัยทัศน์ 2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมระดมสมองจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายแต่เป็นไปได้ ควรสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ ใช้สื่อที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย ควรให้รางวัลและยกย่องผู้ที่ปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์

ปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและวัดผลได้จริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

This research to study the leadership in the 21st century and guidelines for developing visionary leadership in the 21st century among school administrators at the District Learning Promotion Center, Rak Chanod Zone Group. The population of 140 teachers sample group includes 103 teachers from the District Learning Promotion Center, Rak Chanod Zone Group, categorized as 8 government teachers and 95 government employees. The sample was obtained through multistage proportional sampling and simple random sampling. The research instruments were with validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.93 and interviews. Using google forms from 98 participants (95.15%) from e-mail. Analysis statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results of the study found that: 1. The visionary leadership in the 21st century of school administrators in the District Learning Promotion Center, Rak Chanod Zone Group was high. When considering individual aspects, vision creation had the highest mean, followed by vision dissemination and vision implementation. Vision evaluation had the lowest mean. 2. Guidelines for developing visionary leadership in the 21st century for school administrators in the District Learning Promotion Center, Rak Chanod Zone Group. School administrators should organize brainstorming and set challenging goals, communicate diversely and accessibly using media, rewards should be aligned with the vision. The organizational structure and culture should be adjusted to facilitate the achievement of the vision, clear and measurable indicators should be established, and evaluation results should be used to continuously improve the vision.

Keywords: visionary leadership, 21st century, school administrator, learning promotion center

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ แต่ละภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน นักเรียนในปัจจุบันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัย เป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี และมีการใช้เวลาส่วนมากอยู่กับคอมพิวเตอร์ เกม อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งของเล่นต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ สารวิชาหลัก และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ความสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น (นฤมล คูหาแก้ว, 2563) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหาร ไว้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีภาวะด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถ

ทั้งด้านบริหารและด้านวิชาการตามมาตรฐานสมรรถนะและมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานโดยมีหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับทฤษฎีของความเป็นผู้นำที่กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำว่าต้องเป็นผู้ที่รู้จักรักษามูลของบทบาทในการมุ่งงาน เน้นการบรรลุเป้าหมาย จัดวางโครงสร้างวิธีการทำงาน และบทบาทในการมุ่งเน้นพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้นำจะทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองแล้ว ก็ยังไม่เพียงพอ การเป็นผู้บริหารที่ดีได้นั้นยังต้องมีภาวะผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนโฉมครูให้เป็นครูยุคใหม่ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐาน ระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริม การพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น 2 เป้าหมาย ประกอบด้วย เป้าหมายที่ 1 คนไทยมีการศึกษาที่มีมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถแก้ปัญหการปรับตัว การสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป้าหมายที่ 2 คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานีได้กำหนดแผนย่อย 2 แผน คือ แผนย่อย การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายแผนย่อยคนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และมีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1.1) พัฒนาระบบการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ได้ มาตรฐานกับหลักสูตรในระบบการศึกษาขั้นนำที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับการนิเทศการติดตามประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรฐาน สมรรถนะ ปฏิรูปหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ผูกกับงานเพื่อวางรากฐานให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะและทักษะในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด การพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพในการสร้างธุรกิจใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และสามารถไปสู่ตลาดต่างประเทศได้ รวมถึงมีนักวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างดี 1.2) พัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 มีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี, 2566)

ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งต่อความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร คือ ผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการบริหารโรงเรียนผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนเข้าใจและมุ่งมั่นในอุดมการณ์ของโรงเรียนตลอดจนปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย มีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนกำหนดทิศทาง และเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคตผ่านวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมองปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนว่าเป็นสิ่งท้าทาย และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคิดนอกกรอบในการส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การศึกษาของประเทศมีการพัฒนาต่อไป (สุริยา ช้องเสนาะ, 2558) จะเห็นได้ว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการนำพาองค์กรบุคคล และสังคม ไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ชัดเจนแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ มีวิธีการประยุกต์วิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งบทบาทของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 นั้น ควรมีความคิดริเริ่ม คิดนอกกรอบ หาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาและสร้างโอกาสสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด สื่อสารวิสัยทัศน์แรงบันดาลใจ และสร้างความเข้าใจกับผู้ร่วมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการกับอารมณ์ตนเองและผู้อื่นได้ดี พร้อมกับมองภาพรวม เข้าใจความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ และสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ มุ่งมั่น ตั้งใจ อดทน ทุมเท และพร้อมเผชิญความท้าทายต่าง ๆ (อรกาญจน์ เฉียงกลาง, 2562)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า บางส่วนของผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ไม่เข้าใจบริบทของพื้นที่หรือไม่ทราบความต้องการของนักเรียน ส่งผลให้การบริหารจัดการไม่มีทิศทาง เป้าหมาย และอนาคตที่แน่นอน นอกจากนี้บางส่วนอาจสื่อสารวิสัยทัศน์ เป้าหมาย หรือแนวทางการดำเนินงานกับบุคลากรในสถานศึกษาไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความสับสนเข้าใจผิด และขาดความร่วมมือ เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุน้อย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ทิศทางขององค์กรขาดความแม่นยำ ไม่ชัดเจน ส่งผลให้ทำงานผิดพลาด ไม่ตรงกับเป้าหมาย ผู้ร่วมงานไม่เห็นภาพอนาคต ไม่รู้ว่าจะทำอะไรส่งผลให้ขาดแรงจูงใจ ท้อแท้ ไม่เต็มใจทำงาน (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี, 2566) จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด เพื่อทราบถึงภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการสะท้อนภาพ การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา นำมาปรับปรุงพัฒนาและหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำสถานศึกษาในการบริหารงานให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต ซึ่งบริบทที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยคุณภาพและมาตรฐานตามคุณลักษณะในด้านการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง จัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพและมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ให้มีความรอบรู้ มีทักษะในการบริหาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมุ่งให้การบริหารจัดการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังนี้

การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยครอบคลุมถึงการวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ การควบคุม และการประเมินผล (Owens, 2004) ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้มีวิสัยทัศน์ มีทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหาและมีคุณธรรม จริยธรรม (Fullan, 2016) รวมถึงทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยี (Fullan, 2016)

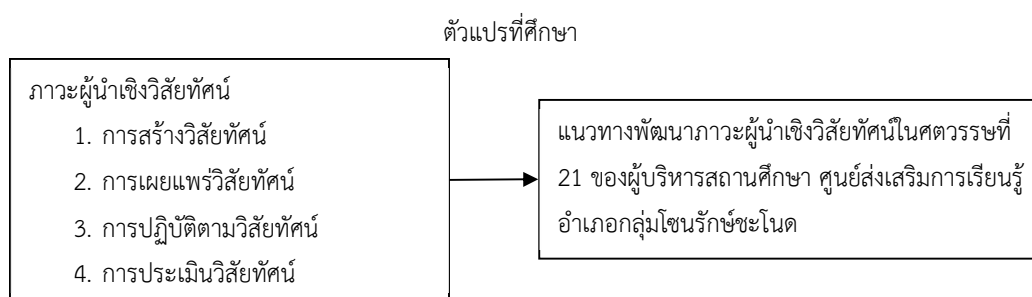
แนวคิดและทฤษฎีการบริหารมีความหลากหลายและได้รับอิทธิพลจากหลายศาสตร์ (Owens, 2004) กลยุทธ์การบริหารจัดการที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง การพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยี และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน (Sergiovanni, 2006) ผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีลักษณะการคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงระบบ การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการคิดเชิงจริยธรรม (Fullan, 2016) และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกัน (Fullan, 2016)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร ช่วยให้องค์กรมีทิศทางที่ชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sergiovanni, 2006) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สื่อสารวิสัยทัศน์ได้ สร้างแรงบันดาลใจ และนำการเปลี่ยนแปลง (Fullan, 2016) องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การสื่อสารวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการนำการเปลี่ยนแปลง (Owens, 2004)

กล่าวได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ที่สามารถกำหนดทิศทางและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ โดยอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโชนรักษ์ชะโนด จำนวน 140 คน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ 4 แห่ง จำแนกเป็นข้าราชการครู จำนวน 11 คน พนักงานราชการ/จ้างเหมาฯ จำนวน 129 คน (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ 4 แห่ง จำแนกเป็นข้าราชการครู จำนวน 8 คน พนักงานราชการ/จ้างเหมาฯ จำนวน 95 คน โดยการสุ่มแบบหลายชั้นตอนตามสัดส่วน (stratified random sampling) จากจำนวนประชากรของครูแต่ละประเภท แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสำรวจรายการ (Checklist) มีจำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 มี 5 ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จำนวน 20 ข้อ จำแนกเป็น

- 1) การสร้างวิสัยทัศน์ จำนวน 5 ข้อ
- 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ จำนวน 5 ข้อ
- 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ จำนวน 5 ข้อ
- 4) การประเมินวิสัยทัศน์ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด จำนวน 4 ด้าน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ จากเอกสารงานวิจัยเพื่อหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนามาจากแบบสอบถามของ สุภาวัฒน์ แสงคำมี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบสำนวนภาษา ความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสมของแบบสอบถามพิจารณาความเที่ยงตรงเนื้อหา (content validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้ชัดเจนเข้าใจง่าย นำมาหาค่าความเที่ยงตรงโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผลประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีผู้เชี่ยวชาญ รายนามดังต่อไปนี้

- 3.1) นางอัญรินทร์ เอื้อม่อนรักษ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพิบูลย์รักษ์
- 3.2) นายบุญย์ มีวิชา ผู้อำนวยการสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสร้างคอม
- 3.3) นางภารดี ปทุมพัฒนานนท์ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี

4) นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาและภาษา ไปทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) กับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

- 5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ในการวิจัย
- 6) จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ด้วย google form เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโชนรักษ์ชะโนด เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3) ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้โปรแกรม google form ส่งทางอีเมล เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะได้รับข้อมูลการตอบแบบสอบถามทางอีเมล 98 คน คิดเป็นร้อยละ 95.15 และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าทางสถิติ ดังนี้

1) ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage)

2) ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจแบบสอบถามกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3) การแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโชนรักษ์ชะโนด ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโชนรักษ์ชะโนด

ด้านที่	การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	3.98	0.57	มาก
2	ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	3.72	0.53	มาก
3	ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	3.60	0.59	มาก
4	ด้านการประเมินวิสัยทัศน์	3.54	0.53	มาก
ภาพรวม		3.66	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.53) และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.59) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.53)

แนวทางพัฒนาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมระดมสมองจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายแต่เป็นไปได้
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับโดยใช้สื่อที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย เช่น อินโฟกราฟิก วิดีโอ และเป็นต้นแบบในการสื่อสารวิสัยทัศน์
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้รางวัลและยกย่องผู้ที่ปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการบรรลุวิสัยทัศน์
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและวัดผลได้จริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์อย่างสม่ำเสมอ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความเข้าใจในบริบทและความท้าทายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พัฒนาทักษะการบริหารอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาวัฒน์ แสงคำมี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนา คนไฉ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางองค์กร เข้าใจถึงความจำเป็นในการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสร้างวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกระดับ มีความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ และใช้เครื่องมือและเทคนิคที่ทันสมัยในการสร้างวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาวัฒน์ แสงคำมี (2561) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนาคณไ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย นำเสนอวิสัยทัศน์ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ จัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม เป็นแบบอย่างในการสื่อสารและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ และประเมินปรับปรุงวิธีการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาววัฒน์ แสงคำมี (2561) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนาคณไ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารแปลงวิสัยทัศน์เป็นแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม สร้างระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร พัฒนาทักษะของบุคลากร ปรับโครงสร้างองค์กร และสื่อสารความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาววัฒน์ แสงคำมี (2561) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนาคณไ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการประเมินวิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเช่นนี้เพราะมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิสัยทัศน์ รายงานผลอย่างโปร่งใส ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมิน พัฒนาศักยภาพให้มีทักษะในการประเมิน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูลและการประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนาคณไ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมระดมสมองจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย แต่เป็นไปได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการมีส่วนร่วมช่วยให้ได้มุมมองที่หลากหลาย สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทำให้วิสัยทัศน์สอดคล้องกับความต้องการจริง กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและนวัตกรรม สร้างแรงจูงใจและความมั่นใจ ก่อให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือ รวมทั้งช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจบริบทและความท้าทายของสถานศึกษาได้ดีขึ้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ ใช้สื่อที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย เช่น อินโฟกราฟิก วิดีโอ และเป็นต้นแบบในการสื่อสารวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Antonakis et al.

(2004) เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กล่าวว่า ควรมีการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูด เพื่อให้มองเห็นภาพในผลสำเร็จที่ต้องการ

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้รางวัลและยกย่องผู้ที่ปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้รางวัลและยกย่องผู้ที่ปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ เพราะการให้รางวัลและยกย่อง ช่วยสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ การเชิญผู้ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นการสร้างแบบอย่างให้กับบุคลากรอื่น การปรับโครงสร้างองค์กรช่วยลดอุปสรรคในการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ การปรับวัฒนธรรมองค์กรช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม การผสมผสานทั้งสองแนวทางช่วยสร้างความยั่งยืนในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การดำเนินการดังกล่าวแสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ และช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในวิสัยทัศน์จากบุคลากร

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและวัดผลได้จริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์อย่างสม่ำเสมอ เพราะว่าตัวชี้วัดที่ชัดเจนช่วยให้สามารถประเมินความก้าวหน้าในการบรรลุวิสัยทัศน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม การวัดผลที่เป็นจริงทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือสำหรับการตัดสินใจและปรับปรุง การประเมินอย่างสม่ำเสมอช่วยให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที การปรับปรุงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ตามผลการประเมินช่วยให้องค์กรมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี และกระบวนการนี้ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในองค์กร ที่เป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินการดังกล่าวช่วยให้สถานศึกษาสามารถติดตาม วัดผล และปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษะโนด ได้แก่

1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทางองค์กร เข้าใจถึงความจำเป็นในการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านการสร้างวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกระดับ มีความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ ใช้เครื่องมือและเทคนิคที่ทันสมัยในการสร้างวิสัยทัศน์

2. ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย นำเสนอวิสัยทัศน์ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ จัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมเป็นแบบอย่างในการสื่อสารและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ และประเมินปรับปรุงวิธีการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแปลงวิสัยทัศน์เป็นแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม สร้างระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร พัฒนาทักษะของบุคลากร ปรับโครงสร้างองค์กร และสื่อสารความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านการประเมินวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิสัยทัศน์ รายงานผลอย่างโปร่งใส ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมิน พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการประเมิน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูลและการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และควรจัดประชุมระดมสมองจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรมุ่งมั่นไปสู่วิสัยทัศน์ และควรสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ

1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแปลงวิสัยทัศน์เป็นแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน และควรแปลงวิสัยทัศน์เป็นแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม

1.4 ด้านการประเมินวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการติดตามวิสัยทัศน์ไปใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน และควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและวัดผลได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล คูหาแก้ว. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิภาพร รอดไพบุลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัตนา คนไฉ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). หลักสูตรการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (กศ.บ.) รุ่นที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี. (2566). แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566. สืบค้นจาก https://www.udonthani.go.th/main/download/action_plan66/.
- สุภาวัฒน์ แสงคำมี. (2561). ปัจจัยคุณลักษณะด้านการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

- สุริยา ษ์องเสนาะ. (2558). *บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21*. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
<https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/521170>.
- อรกาญจน์ เจริญกลาง. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Antonakis, J., Cianciolo, A. T., & Sternberg, R. J. (2004). *The nature of leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). New York: Teachers College Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Owens, R. G. (2004). *Organizational Behavior in Education: Adaptive Leadership and School Reform*. New York: Pearson Education.
- Sergiovanni, T. J. (2006). *The principalship: A reflective practice perspective* (5th ed.). Boston: Allyn & Bacon.